

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1-50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
tedaj in praznikov, ob 18. uri a
datumom naslednjega dne ter stane
mesечно po pošti D 10—, za ino-
stestvo D 18—, dostavljen na dom
D 11-50, na izkaznice D 10—,
inacrat po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Poslšina plačana v gotovini.

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1-50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon intern. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, dno. Tele-
fon št. 24. — SHS poštnoštevnica
račun štov. 11.757.

Na naročila brez denarja se ne
odra. — Rokopis se ne vrača.

Leto: III.

Maribor, sreda 1. novembra 1922.

Številka: 248.

Politika čeških Nemcev.

Zadnje izjave vodilnih nemških po-
litikov v češkoslovaški republiki, nji-
hov smotren defetizem in pa dejstvo,
da je bilo več nemških poslancev izro-
šenih sodišču zaradi veleizdaje, so jas-
na znamenja, da politika čeških Nem-
cev prehaja v slepo ulico. Kakor se je
zlomila njihova obstrukcija, ker so u-
videli, da s samimi papirnati prote-
sti ne morejo izpremeniti sedanjega
stanja, tako se mora zlomiti tudi nji-
hov defetizem v parlamentu in v vseh
panogah javnega življenja na Češkem.
Ne smemo se tedaj čuditi, če so v zad-
njem času postali radikalnejši kot so
bili kdaj prej; njihove besede so o-
strelje in grožnje očitneje; izgleda, ko
da hočejo raztrgati in romandati češko-
slovaško republiko. Vzamemo, da po-
stanejo še besnejši in da navsezadnje
vztrijo še kako revolucijo. Kaj bo sle-
dilo iz tega? Češkoslovaška republika
bo ostala, kakor je bila. Kje je v Evro-
pi velesila, ki bi hotela prevzeti nase
dalekosežno revizijo mirovnih pogo-
d? Češkoslovaška bi s polno pravico zatrla
poskus nemškega prevrata, k temu ima
dovolj moralne in fizične moči. Vele-
sile bi ji le pritrdile. Vsaka država ima
pravico braniti temelje, ki na njih slo-
ni. Zveza narodov bi morla ponovno
vprašala, kako je z nanjskim var-
stvom. Češkoslovaški vladi bi ne bilo
težko dokazati, da imajo Nemci v če-
škoslovaški republiki vse pravice, ki so
določene v mirovni pogodbi in da je
vlada v vsakem oziru zelo liberalna pri
reševanju nemških zadev — To
bi Zvezi narodov zaostovalo, kajti
njena naloga ni, da od temeljev po-
pravlja rezultate svetovne vojne. Sa-
moobdoba čeških Nemcev je teoretično
prav mično geslo, praktično pa je po-
polnoma neizvedljiva. Taka vprašanja,
v katerih gre državi za biti ali ne biti,
se ne morejo rešiti za zeleno mizo. Zve-
za narodov ni in ne bo najbrž še par
stoletij tako idealna in objektivna na-
prava, da bi v nji odločevali goli načel-
ni razlogi in da bi potem njeni sklepi
obveljali tudi v življenju vseh nar-
dov in držav. A celo v načelnih razlo-
gih je često težko doseči popoln sklad,
ker sta lahko dva principa enako res-
nična, logična in tehtna. V splošnem
pa češki Nemci ne morejo govoriti o
načelnih in o narodni samoodločbi, ker
se niso priznavali, nikdar poprej, ko
so imeli v bivši monarhiji več besede in
oblasti nego Čehi.

Položaj je tedaj jasen za nedogledno
bodočnost: Rezultati svetovne vojne so
tako tehtni, da jih ne more nič nado-
mestiti in če jih kakšna sila odstrani,
mora nujno nastopiti nova vojna.

Te sile danes ni. Nemčija je tako sla-
bota, da ne more misliti na kak dale-
kosežen prevrat. Kar se o tem piše, so
le pobožne želje, s katerimi si brezpo-
stelnemu nemški častniki in junckerji olaj-
šujejo prilagoditev novim razmeram.
Rusija je popolnoma razjedena. Njene
grognje so prazna agitacijska gesla, ki
jim verujejo samo še najzakernejši
komunistični verniki, kateri hočejo, da
jih njihova vera zveliča. Poljska
Rusija je že imela silnejšo moč kot jo
ima danes in jo je res tudi hotela izko-
ristiti za svetovno revolucijo. Toda ta
svetovna revolucija se je odigrala
v glavah boljševiških voditeljev,
nekaterih pesnikov in mednarodnih
mestolovcev, ki so si hoteli v evropskem
ogrnju segreti juho svojih osebnih am-
bicij. Slednjič se upi na novo angleško
politiko! Bonar Law nova luč, je sto-

Sijajen zbor JDS v Celju.

Celje, 31. oktobra. (Izv.) Sinoči so
je vršil v natlačeno polni dvorani Na-
rodnega domav Celju sijajen strankin
zbor JDS. Zastopani so bili vsi sloji,
zlasti močno gospodarski krogi. V ob-
širnem govoru je poslanec dr. Kukovec
razpravljaj o zadnjih dogodkih v demo-
kratski stranki, o seji glavnega odbora
stranke v Beogradu, in njegovih skle-
pih. Dokazal je na podlagi avtentičnih
dokumentov, da je dr. Triller že mese-
ca marca tega leta najavljal svoj izstop
iz demokratske stranke, češ da stoji na
stališču revizije ustave. Slejkoprej je
demokratska stranka zastopala srednjo
linijo med dvema ekstremoma, t. j. med
srbskim šovinizmom ter slovenskim in
hrvatskim separatizmom. Pozival je
vse narodne kroge, naj vztrajajo na
potu te politike srednje linije, ki pome-
ni integralno jugoslovanstvo. Njegov
govor je bil z navdušenjem sprejet. V
debatu so posegli gg. Strmecki, Sirec,
Drofenik, Finžgar ki so razne gospo-
darske in druge naredbe in zakone pod-
vrgli ostri, ter deloma upravičeni kri-
tiki. Dr. Kukovec je glede vseh načetih
vprašanj podal podrobna in zadovolji-
va pojasnila ter obljubil uplivati na to,

da se nedostalki odstranijo. Govorili so
še o raznih vprašanjih gg. dr. Rus,
Prekoršek in Rebek. Na predlog obrt-
nika Bizjaka je bila sprejeta sledeča
resolucija:

Krajevna organizacija demokratske
stranke v Celju pozdravlja sklepe glav-
nega odbora stranke v Beogradu o po-
trebi vzdržanja edinstva v stranki kot
državno potrebo še s posebnim ozirom
na nujnost konsolidacije jugosloven-
stva. Organizacija smatra iz stališča
upravičenih interesov vseh gospodar-
skih krogov zahtevo po samoupravi za
najvažnejšo in zelo aktualno. Priznava
pa Ljubljano kot kulturno središče Slo-
venije, s katerim želi v bratski slogi
tekmovati za gospodarski in kulturni
napredek, zasledujoč v vsem tem kon-
čni cilj dosega popolnega edinstva na-
roda in države, ter odklanja plemenski
separatizem. Povdarja pa popolno eno-
dušnost glede programa in delovnega
načrta ter odobrava politiko slovenskih
demokratskih poslancev. Med viharim
ploskanjem je bilo sijajno uspešno zbo-
rovanje demokratske stranke zaklju-
čeno.

Princ Gjorgje izključen z dvora.

Beograd, 31. oktobra. (Izvirno.)
Še nikdar ni bilo v vladnem predsedstvu
toliko novinarjev kot včeraj popoldne
ob 5. uri. Vlada je namreč na opoldanski
seji sklenila, da bo popoldne ob petih do-
stavila princu Juriju definitivne sklep v
njegovi zadevi ter ga hkratu izročila
javnosti. Gospod Pašić je poslal poroče-
valce listov k načelniku kabineta, ki pa si
ni upal pisma izročiti, marveč ga je sa-
mo prebral pred žurnalisti.

Uvodoma vlada potrjuje prejem prin-
čevih pisem, na to pa izjavlja, da je princ
Gjorgje na podlagi člena 12. dvornega
statuta izgubil vse pravice, ki mu pripa-
dajo kot članu dvora in da se mu po čle-
nu 13. določi mesto Niš kot stalno biva-

lišče. Dalje izjavlja vlada, da mu je na
svoji seji dne 5. oktobra ponudila 600.000
dinarjev apanaže, oziroma 360.000 fran-
kov, če se nahaja v inozemstvu ter tudi
razne druge pristojbine, toda princ se ni
hotel ukloniti določilom dvornega statu-
ta, dasi člen 5. jasno določa, da je dolžan
pokorščino kralju kot šefu kraljeve hiše.
Kralj je bil proti strožjim ukrepom, dasi
jih je vlada predlagala. V pismu se
slednjič opozarja princa, da naj ne bo
hvaležen vladi, ki je storila svojo dolž-
nost in nič več. Pismo sta podpisala Pa-
šić in Ninčić. Drugi izvod je bil sočasno
dostavljen princu Gjorgiju na njegov
dom.

—0—

Kronski svet.

Beograd, 31. oktobra. (Izv.) Gla-
som informacij »Pravde« se bo vršil
kronski svet takoj po povratku odsot-
nih ministrov iz inozemstva. Računa
se, da se sestane kronski svet že 2. ali 3.
novembra. Dotlej bo minister za notra-
njo zadeve zbral vse podatke o obnaša-
nju princa Jurija v inozemstvu.

Uradniki in politično življenje.

Beograd, 31. oktobra. (Izvirno.)
Na predlog pododseka zakonodajnega od-
bora se bosta člena 4 in 89, ki obravna-
vata politično razmerje uradništva, o ka-
terem se doslej še ni razpravljalo, spre-
menila tako, da bo določal § 4, da morajo
uradniki, ki prekršijo prisego, odstopiti.
§ 89 pa bo določal, da uradniki na zboro-
vanjih ne morejo niti predsedovati, niti
zavzemati kake druge funkcije.

Stališče naše vlade napram Mussolinije-
vemu kabinetu

Beograd, 31. oktobra. (Izvirno.)
Vladni krogi so sprejeli tudi že uradno
poročilo našega poslanika v Rimu o se-
stavi Mussolinijevega kabineta. Bržkone
bo tudi del bivših vladnih strank podpi-
ral Mussolinija. Naša vlada bo zavzela
napram Mussolinijevega kabinetu zelo
rezervirano stališče ter bo počakala na
nadaljni razvoj dogodkov, posebno kar
se tiče jugoslovensko-italijanskih odno-
šajev. Merodajni politični krogi so mne-
nja, da je z Mussolinijevo akcijo spojen le
nov korak naprej, ter da se s tem bliža
rešitev spornih vprašanj med našo drža-
vo in Italijo, svojemu koncu, kajti sedaj

nosijo za vse dogodke odgovornost fašis-
ti sami.

Fašisti na Sušaku. — Izzivanja v ob-
mejnih krajih.

Sv. Ana, 31. oktobra. (Izv.) Dogod-
ki v Italiji so povzročili v vseh naših
pokrajinah, ki so izpostavljene itali-
janskemu vplivu, velik odmev. Nedav-
no in Italijo, ki so jo fašisti doslej vedno
no se je poročalo, da je prileto v vo-
jašnico na otoku Krku več ročnih gran-
nat, ki pa k sreči niso eksplodirale. —
Danes popoldne so fašistovske tolpe po-
novno napadle naše ljudi v Sušaku. —
Včeraj popoldne se je po ovinkih vtiho-
tapila v Sušak skupina fašistov, broje-
ča kakih 15 oseb, je prekorčila most
ter začela v mestu ropati, je ukradla
osebni avtomobil ter se vozila po Suša-
ku. Pred hotelom »Kontinental« so na-
padli fašisti več naših ljudi, toda naši
nacionalisti so jim posvetili nazaj na
Relko, avtomobil pa so jim zopet odvze-
li ter ga vrnili lastniku. Pogosto se o-
paža, kako fašisti v malih skupinah
prekorajajo mejo ter izzivajo naše lju-
di. Naše oblasti so zato poostrele kon-
trole in posrečilo se jim je, da so ujeli
več fašistov, ki so prekorajili mejo.

BORZA.

Curli, 31. oktobra. (Izvirno.) Pred-
borza. Pariz 38.65, Zagreb 2.28, London
24.72, Berlin 0.12, Praga 17.55, Italija
22.20, Newyork 554.00, Dunaj 0.0073,
žig. krone 0.78, Budimpešta 0.22, Varša-
va 0.035, Sofija 3.80, Bukarešta 3.50.

pil v volilno borbo z jasnim progra-
mom: Anglija ostane zvesta svojim ob-
veznostim!

Nikjer ni možnosti, da bi se zgodil
dalekosežen prevrat. Če pa čitamo gla-
sila čeških Nemcev, vidimo neprestano
namigavanja, da pride »dan odreše-
nja«, da se bliža trenutek, ko bodo do-
bili samoodločbo itd. Se več: opazamo
tudi priprave na to, in odgovorni nem-
ški politiki se vedejo, kakor da bodo
razni Berani in Lodgemani razbili češ-
koslovaško republiko.

Taka politika je slepa, dočim mora
imeti vsaka dobra politika kar najbolj-
še oči. Slepci ne pridejo daleč in tudi
češki Nemci bodo zašli, kakor rečeno,
v slepo ulico. Ne bo jim preostalo dru-
gega, kakor se obrniti in iti nazaj. Ta
pot bo dokaj težja kot je bila pot na-
prej — a drugega izhoda ne bo. Tudi
Čehi so že enkrat prehodili pot od par-
lamenta do obstrukcije in od obstruk-
cije do parlamenta. Češki Nemci so v
daleko neugodnejšem položaju in so se
tudi hitreje vrnili od obstrukcije v
parlament. Sedaj se bodo morali vrniti
od parlamenta k državi. Samo na trd-
nem državotvornem temelju si lahko
zasigurajo politične uspehe.

Taka politika se maščuje tudi v dru-
gem oziru: Čehi uvidevajo, da morajo
postaviti ob bok nemškemu šovinizmu
odločen češki nacionalizem. Nasprotja
se s tem večajo, škode pa nimajo Čehi,
ampak Nemci.

Severna antanta in razoroženje.

Severna antanta — to so baltičske
države, Finska, Estonska, Lotiška in
Poljska. Med njimi je bil sklenjen ožji
sporazum, tičeč se najvažnejših skup-
nih vprašanj, predvsem pa razmerja z
Rusijo. Saj je znano, da so vse te drža-
ve nastale na razvalinah carske Rusi-
je. Boljševiški režim je molče privolil v
njih osamosvojitve, vendar pa se je
trudil še do lanskega leta, da bi otežko-
čil konsolidacijo teh novih držav, ki so
seveda osnovane na »buržoaskem« prav-
nem redu. Toda politično mladi balti-
ški narodi so premagali bolezen komu-
nizma in danes tudi že v Moskvi raču-
najo s popolno neodvisnostjo in poli-
tično trdnostjo baltičskih držav in Polj-
ske. V dobi, ko so začeli boljševiki smi-
biti evropsko javno mnenje in se od-
pravljati na pot v »buržoaski« del sve-
ta, iskaje kruha in denarja za svojo
skrahirano državo, je sovjetska vlada
poslala baltičskim državam in Poljski
noto o razoroženju armad. Trocki in
Čičerin sta imela pred očmi propagan-
distične cilje in skoraj ni dvoma, da
sta hotela s tem pacifističnim poklo-
nom oživeti skoraj že zamrli komuni-
zem v teh državah. Bila sta menda u-
verjena, da bodo baltičske vlade odklo-
nile ta predlog. Zgodilo pa se je narobe.
Baltičske države in Poljska so sprejele
boljševiško ponudbo z vso resnostjo.
Predlagana konferenca bi se imela vr-
šiti 20. septembra v Moskvi, bila pa je
na predlog baltičskih držav preložena
na mesec dni pozneje. Medtem se je
tudi Zveza narodov pečala s problemom
evropskega razoroženja, udeležene dr-
žave pa so imele dovolj časa, da so po-
drobno proučile ves problem in se pri-
pravile za konferenco v Moskvi. Te-
kom zadnjih mesecev je bil med balti-
škimi državami dosežen popoln spora-
zum, ki je izražen v varšavski pogodbi.
Iz taktičnih razlogov se mu ni pridru-
žila Finska, ki ga tudi ni našlioma na-
sproti proporcionalnega razorože-
vanja v severni Evropi.

Dne 30. oktobra se tedaj prične v Moskvi prva razorožitvena konferenca, ki ni v zvezi z Zvezo narodov ali z washingtonskim sporazumom. Komunistična država — to se pravi, komunistična po imenu — se je znova postavila v pacifistično pozo in skuša igrati nekako pokroviteljsko vlogo nad okoljskimi državami. Na vzhodu in na jugu podpira ojačenje armad in neti spore med vzhodnimi narodi in Evropo, na severu pa razorožuje!

Poznavalci razmer trde, da je Trockij postal tako popustljiv pod vplivom čisto drugih momentov kot je miroljubnost. Sovjetska armada se namreč nahaja v težkih finančnih razmerah. Notranje razmere niso nič kaj prikladne za vzdrževanje večje armade. Zato je Trockij sklenil znižati stanje armade na 800.000 mož, pod pogojem, da tudi okoliške države v primeren razmerju znižajo svoje čete. Trockij polaga največjo važnost na to, da tem 800.000 možem nudi največ, kar jim more nuditi in da napravi iz njih prvovrstno armado. Kako mnenje ima rdeči generalissimus o svoji armadi, priča njegov aforizem: »Rdeča armada je kakor rdečev: na zunanji rdeča, na znotraj bela«, to se pravi: armada je lahko samo »buržoaska«, komunistična barva je ne more izpremeniti.

Koliko praktičnih rezultatov bo imela moskovska konferenca za razoroženje in ali bo uplivala na razmere v ostali Evropi, to bodo pokazali prihodnji dnevi.

Politične vesti.

Kumanovske slavnosti. »Napreje« se je z znano neokusnostjo svojega mariborskega dopisnika obregnil ob kumanovske slavnosti ter ječal nekaj o militaristični komediji itd. Vsakemu človeku se zgodi, da ga na poti kakšni človek oblaja, tako tudi vsaki ideji. Mislimo pa, da socialistični delavec ne more imeti ničesar proti simbolom in tradicijam svojega naroda ali države. Češki socialni demokrati so na pr. sodelovali pri spominskih slavnostih na belogorsko bitko, ki ima zgodovinski pomen za vsakega Čeha, pa najsi bo tega ali onega mišljenja. Isto trdimo pri nemškem, francoskem in drugem proletariatu. Narodna zgodovina je nekaj, kar se spoštuje; samo nedorasli paglavci pljuje po nji, ker si domišljajo, da bi se dala popraviti, ker ni šla tako, kot bi hotela njegova glava. Kumanovska bitka je odločila balkansko vojno in balkanska vojna je bila narodna epopeja, tudi če je s pacifističnega vidika potrebno zlo. Toda tega zla so se poslužile tudi socialistične in komunistične vlade, to zlo hočejo tudi vsi revolucionarji, ki vedo, da se življenjska vprašanja narodov ne rešujejo na političnih shodih ali za zelenimi mizami. Če bi ne bilo balkanske vojne, bi Turčija še nadalje »pestovala« z ognjem in bičem balkanske kristjane. Ali pa bi bilo mogoče Turke spreobrniti z Marksovo filozofijo in Bebelovimi spisi?

Budyard Kipling:

Zdravnik hiše.

(The House Surgeon.)

Lz angleščine prevedel K. P.

(Dalje.)

Vrata so se odprla in M'Leod je spet stopil v sobo. Vljudno sem se mu zahvaljeval in mu dejal, da mi soba izredno ugaja, da ne morem ukažati trenutka ko se bom predstavil gospe M'Leodovi, da me je voda vsega osvežila in tako dalje brez konca in kraja. Le v kotih so se mi ustne malo lepile in sprijemale; in če se mi je zdelo, da mi bežeda čudovito teče, dočim mi je duša delala na dnu globokega brezna. M'Leod mi je položil roko na ramo in dejal: »Zdaj veste, kako je, kajne?«

»Da,« sem odgovoril, »slabost me je prevzela.«

»Ko pridete na plano, Vam bo odleglo. Verjemite mi, da Vam bo odleglo. Pojdite!«

Opotestal sem se za njim iz sobe, v dvorani sem si otrl čelo.

»Nič ne marajte,« me je tešil, »bržkone Vas je vožnja utrudila. Moja dobra ženska sedi tamle pod bukvi.«

Bila je močna žena v obleki marelične barve, s silno napudranim licem,

Militaristične »komedije« so potrebne in se jim tudi sam Trockij ne odreka. V Rusiji se vrše take »parade« kot pri nas. Še nekaj: Brez balkanske vojne bi ne bilo osvobođenja in brez osvobođenja bi vladal pri nas habsburško-nemški militarizem. Kako bi pač takrat navijali svoje strune, prijatelji pri »Napreju«?

Jugoslavija in Bolgarija. Iz Beograda poročajo: Naš zunanji minister je sporočil bolgarski vladi, da nima ničesar proti obisku Stambulijskega v Beogradu. Kakor smo že poročali, namerava Stambulijski priti v Beograd, da se informira o razpoloženju beograjskih vladnih krogov napram Bolgariji. Nedvomno bo ta poset mnogo pripomogel k vzpostavitvi prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in Bolgarijo. Beograjski listi pa ta obisk Stambulijskega zelo različno komentirajo.

Srbska stranka v Vojvodini je nalezela na nepričakovani odpor pred vojvodinskimi Srbi samimi. V Novem Sadu izhajajoči »Vidovdan« razpravlja v uvodniku o tej stranki ter pravi med drugim: V tej zemlji, zgrajeni po večini z največjimi žrtvami in naporu srbskega dela našega naroda, je stopila v politično borbo skupina demagogov in političnih pustolovcev s parolo: Srbstvo je v nevarnosti. Ne spuščamo se v analizo njihovih duševnih in moralnih vrlin, pa tudi, če bi jim ne odrekli čiste in nesebične nacionalne zavesti, moramo odkrito in decidirano izjaviti, da je pojav »srbske stranke« nova nevarnost za konsolidacijo naših razmer in gigantski korak nazaj na poti našega narodnega ujedinjenja. V Vojvodini pa pomeni to naravnost zločin in izdajstvo naše narodne stvari. Srbsko pleme, ki je doprineslo za izgradbo naše skupne države največ žrtv, je prvo občutilo potrebo integralnega edinstva ter se je velikodušno odreklo svojim amblemom, pod katerimi se je od vekov bojevalo za slavo in svobodo svoje domovine. Ta plemenitost in velikodušnost je blagodejno uplivala na razne separatiste in bili smo na najboljšem potu do sprave. V trenutku pa, ko je že razpadal fatalni Hrvatski blok, povzročila srbska stranka s svojim pojavom nove težkoče pri delu za konsolidacijo naše skupne očetnjave.

Elevator d. d. Zagreb, Kukovičeva 30.

iz katerega so se svetile črne oči z dolgimi vejicami liki grozdinki iz testa. Predstavili so me mnogim odličnim gospod in gospodinjicami okoli. Z imenitnimi grbi označene kočije in kriti avtomobili so pridreli in spet oddrli; zrak je bil poln veselih vzklikov mladine, ki je igrala tennis.

Ko se je začelo mračiti, so vsi gostje odšli; ostal sem sam na vrtu in se nienil z gospo in z gospodom M'Leodom, medtem ko so zastavni strežaji in strežnice odnašali in pospravljali orodje, ki je rabilo za tennis, in posodo za čaj. Gospodična M'Leodova je spremila mladega plavalca do ceste; le-ta je poznal očitno vse podrobnosti o sleherni glavni južnoameriški železnici. Pri čaju mi je razlagal, da živimo v dneh finančne specializacije.

»Mislim, da je bilo prav lepo, moja draga,« je dejal gospod M'Leod svoji ženi; mene pa je vprašal: »Odleglo Vam je, kajne? I kajpada, zdaj Vam je že dobro.«

Gospa M'Leod se je zazibala čez hrešč. Njen soprog je okretno švignil pred njo v južni trem; okrenil je pretlikalnik in ves dvorec je zažarel hipoma v svetli luči.

*) hrešč = droben gramoz, ga

Dnevna kronika.

— **Smrtna kosa.** V Ljutomeru je umrl dne 31. oktobra 1922 g. Ljuzje Lušin, kr. višji geometer. Bil je večleten odbornik trške občine Ljutomer, za katero si je stekel mnogo zaslug. Prizadetim naše sožalje!

— **12. novembra dan naše nesreče** — dan amputacije naše desne roke. Ali mislite vsi, ki imate vero v našo skupnost v odrešenje celotne naše domovine, ali mislite vsi na ta dan!? Pokažite svojo trdno vero v končno naše odrešenje s tem, da darujete vsaj nekaj v korist CM družbi, oni družbi, ki je vršila tako ogromno delo za ohranitev onega našega življa v ugrabljenih deželah, ki je bil dika in ponos našega naroda. Družba sv. Cirila in Metoda je izdala pred dvema l. žalne koleke z datumom 12. XI. 1920. Naročila za te koleke so skoraj povsem izostala. Zakaj? V sreih Vaših je ugasnil plamen onega čustva, ki mu pravimo zavest za narodno skupnost. Pokažite svojo gorko ljubezo do podjarmljenih bratov s tem, da rabite vsaj osem dni pri pisanju svojih pisem žalni kolek, ki se dobiva in naroča v pisarni »Družbe sv. Cirila in Metoda« v Ljubljani Narodni dom.

— **Napredovanje pri južni železnici.** Z naknadno veljavnostjo od 1. julija l. l. je izvanredno napredovalo večje število uradništva obratnega ravnateljstva južne železnice v Ljubljani. Med drugim je postal Vidic Franc v Ljubljani centralni nadzornik. Načelniku mariborske delavnice Dolinshek Ant. je podeljen naslov centralnega nadzornika. Naslov višjega nadzornika sta dobila ing. Selak Rudolf, gradbeni kontrolor v Mariboru ter istotam eksponirani prometni kontrolor obratnega ravnateljstva Proje Ivan. Naslov nadzornika je podeljen Howanski Alešu v Ljubljani. Revidentom so imenovani pristavi: Bregant Ivan, zastopnik j. ž. v Pliberku, Pagon Franc, načelnik živ. skladišča v Mariboru, Perme II, Friderik v Ljubljani. Nadsprevodnikom so imenovani naslednji v Mariboru službojuči sprevodniki: Kuhar Ivan, železnik Peter, Baubela Albin, Orthaber Rudolf, Sitsch Jožef, Oman Ignac, Tihec Simon, Menčak Valentin. Razun tega je več uradnikov napredovalo v plači.

— **Organizacija avstrijskih novinarjev.** V nedeljo se je vršila na Dunaju ustanovitev državne organizacije vseh avstrijskih novinarjev, ki so bili doslej organizirani po pokrajinah.

— **Težki položaj nemškega časopisja.** Iz Nemčije poročajo, da je moralo zopet 283 časnikov in časopisov prenehati z izhajanjem. Naročnina bo v bližnjih dneh znatno povišana. Uvesti nameravajo tudi inseratni davek.

— **Ponovno povišanje poštne v Avstriji.** V Avstriji se ponovno povišani poštne tarife in sicer za notranji promet 400 K za navadno pismo, za svetovni poštni promet 1500 K. Tudi

»Saj stvar tudi lahko v sobi opraviš,« ji je dejal, ko sta stopila v dvorano. »Gre za denar, kajne?«

Gospodična M'Leod je pristopila v somrak za mano. »Midva sva si še tuja,« me je ogovorila, »a zdi se mi, da ostanete nocoj pri nas?«

»Vaš oče je bil tako prijazen in me je povabil,« sem odgovoril.

Prikimala je. »Da, stvar mi je znana in tudi Vam, če se ne motim. Videla sem Vaš obraz, ko sta si z mamico segla v roko. Vas se je potrtost neutegoma lotila. Vprav strahno je včasih v tisti sobi. Kaj pravite — ali je — ukleta? Na Guškem, kjer sem odrasla, bi se mi bilo zdelo mogoče; na Angleškem pa ne, kaj mislite? Ali si res domnevate, da je začarana?«

»Ne vem, kako bi sodil o stvari,« sem odgovoril. »Nikoli še nisem občutil kaj takega. Ali se to čisto dogaja?«

»Da, včasih se pogostoma ponavlja. Prihaja in odhaja.«

»Prav zabavno!« sem vzklil, ko sva hodila po hrešču vzdolž trate. »Kako se Vas stvar dojema?«

»Ne vem, kaj bi dejala — težko se to pove, ali tuptam se mi zdi tista — tista potrtost, kakor bi bila — krilila je z rokami prav po neangleško — nekaka luč. Da, kakor bi luč naravnala v

časopisne pristojbine so povišane trikratno.

— **Kolektivna pogodba z blaginjnimi zdravniki.** Novo kolektivno pogodbo, veljavno iz 1. julija 1922, ki jo je Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani sklenil z Zvezo blaginjnih zdravnikov v Sloveniji. Središnji urad za osiguranje radnika v Zagrebu odobril na seji svojega ravnateljstva dne 20. okt. 1922.

— **Javno nastižstvo.** Zadnje nedelje je zopet enkrat razgrajal in razbijal pučrni pri Prevaljah znani pretepač rudar Franc Barbi — Orožnike je nameraval razorožiti, a vendar se je pošteno opek, ker so orožniki proti njemu uporabili orožje in ga oddali v roke pravice na okrožno sodišče v Mariboru. Prebivalstvo se je oddahnilo po odstranitvi tega nasilneža.

— **Tatvina.** Dne 16. t. m. je bila poslastina Jakubu Črnčecu v Krembergu št. 4 ukradena svinja v vrednosti od 1500 K od dosedaj še neznanega zamočviča. Orožništvo je storilec na sledu.

— **Utihotapiti** je hotel cigaretni napir iz Avstrije strojevodja Piero V., češkoslovaški državljani in se bode moral zagovarjati radi tega pri finančni oblasti.

— **Dr. Stefan Sagadin** — vseučiliščni profesor v Beogradu. Namesto ministra dr. Kostje Kumanudija je beograjska univerza izbrala dr. svetnika dr. Stefana Sagadina, našega rojaka iz Cirkove, za profesorja upravnega prava.

— **Posl. dr. Baeran v preiskovalnem zaporu.** Dne 30. t. m. je prišel znani nemški poslanec dr. Baeran k zaslišanju na deželno kazensko sodišče v Pragi. Po poldrugournem zaslišanju je bil odrejen proti njemu preiskovalni zapor.

— **Nesramnost reških fašistov.** Grafički radnik poroča sledečo zanimivo zgodbo o nesramnosti reških fašistov. Ko je redno izvoljeni predsednik reške vlade pobegnil pred nasiljem fašistov iz Reke v Zagreb, je nameraval v Zagrebu nadaljevati z izdajanjem lista »Voce del Popolo«. Ker pa v Zagrebu ni bilo črkostavcev, ki bi znali italijansko, mu je Savez grafičnih delavcev dovolil, da sme dobiti italijanskega stavca iz Reke, Italijanski stavec je prišel in delal v Zagrebu, nenadoma pa je izginil. Pozneje pa se je stvar pojavila. Ta stavec je sprejel od reških fašistov pismo, v katerem mu prete, da se ne sme nikdar več vrniti na Reko, če se nemudoma ne vrne. Če tega ni storil, mu ubijejo ženo in otroke, ki je pustil na Reki. Razume se, da stavec, kateremu so znana grozodinstva fašistovskih tolp, nemudoma pobegnil iz Zagreba in se vrnil na Reko. Grafički radnik poziva svoje kolege v Italiji, naj ustavijo vse delo pri fašistovskih listih in če treba, pri vseh italijanskih listih.

— **Star bizantijski grad na Libanonu.** V Siriji v Said Nailu na Libanonu je francoska raziskovalna komisija našla izkopine starega bizantijskega gradu iz početka bizantijske enote. In

kak prostor — luč tmine, pojmite! — v srečen prostor. Ker včasih smo tako srečni — mi trije — tako istinito srečni! Nenadoma se pojavi tista črna, ki se upre v nas kakor — oh, zdaj vem, kako se mi zdi — kakor svetilka na prednjem koncu avtomobila — in duša nam omrkne. In še druga stvar je —

Zabnel, zahreščal je gong; bilo je treba preobleči za kosilo. Stopila sva v prerazsvetljeno dvorano.

Preodel sem se urno, s krepkimi, odločnimi kretnjami. Tupatam sem zapel — skrbno sem pazil, kako izgovarjam besede in izražam čustva. Nič se mi ni pripetilo. Ko sem drvel po stopnicah, sem se zahvaljeval Bogu; da se ni nič dogodilo.

Kosili smo tako, kakor navadno zatrkujemo: na lavi so se grele jedi in stregli smo si sami.

»Taka je pri nas navada, če smo sami; laglje se pomenkujemo,« se je opravičeval gospod M'Leod.

»In sami smo zmeraj,« je tožila hčerka.

»Ne bodi žalostna, Tea. Vse bo zopet dobro,« jo je bodril.

»Ne, papa.« Stresla je temnoto glavnic. »Nič dobrega ne bo, dokler bo tisto nagajalo.«

(Dalje prihodnjaj.)

kopine obsegajo 10 velikih poslopij in divno urejeno kopelico, v kateri so ohranjene še peči za segrevanje vode in podvzela vse korake, da se te izkopine kar najbolje očuvajo.

— **Koliko plačujejo Francozi davkov?** V seji 27. okt. poslanske zbornice, v kateri se je nadaljevala budžetna razprava, je fin. minister izjavil, da so davki narasli od 5 na 18 milijard. — Na vsako glavo je odpadlo pred 1. 1913. 400 frankov, danes pa odpade 2478 frankov.

— **Odvetnik med govorom umrl.** V Lorientu na Francoskem je zadela kap odvetnika Bertica ravno med njegovim govorom, ko je pred sodiščem zagovarjal nekega morilca. Razprava je bila seveda takoj preložena, da novi odvetnik preštudira ves sodbeni material.

— **Najmlajši šahist** je 10-letni Samuel Reczinski, rodem Poljak. Pred dvema letoma je nastopil v Londonu, kjer je kot šletni dečko premagal svetovnoznane šahiste in nedavno tudi glasovitega prvaka Janovskega. Te dni je mladi šahist prišel v Newyork, da se tam producira. Toda ameriška policija ga je zaprla, češ, da mora zaščititi otroka pred izkoriščevanjem.

— **Lenin že zopet delanezmožen.** — "Daily Express" poroča iz Rige, da je Lenin ponovno opustil vsako politično dejstvo in se umaknil na deželo. Vlada prepričanje, da se Leninova živčna bolezen ne da več popraviti.

KOREKTURA. Pogreb g. Lojzeta Lušina, kr. v. geometra v Ljutomeru, se ne vrši v sredo 1. nov., ampak v četrtek 2. novembra ob 15. uri.

Ptujske vesti.

Obletnice slavne zmage pri Kurnavem, v kateri korenini tudi naše osvoboditve, je obhajala v Ptuj dne 24. t. m. s slovesno službo božjo, katere se je udeležilo poleg oficijelnih oseb tudi precej občinstva. Dne 28. t. m. pa je v spomin te zmage imel v Nemškem domu predavanje komandant mesta g. major Božič. Podal je v izbranih besedah nazorno sliko srbske zgodovine do te zmagi ter orisal s pomočjo zemljepisa in krajepisov načrt in potek te odločilne bitke. Občinstvo, po večini iz krogov inteligence, je napolnilo od pomnjenih mizah vso malo dvorano Narodnega doma in je izkazalo g. predavatelju s pazljivostjo in ploskanjem svojo hvaležnost za lepo predavanje. Škoda le, da se take prireditve, ki so veliko patrijotično-vzgojne vrednosti, ne vrše na širši podlagi. Videli smo več priprostih ljudi, ki so prišli, pa so zopet odšli. Veliki narodji znajo velike momente iz lastne zgodovine vse drugače popularizirati. Kaj bi bilo, če bi v tem ali drugem našem mestu tudi kako učilo po tej zmagi kristili? — Politično in gospodarsko društvo za Nemce v

Sloveniji ima tudi v Ptuj veliko število aktivnih članov, kojih večina pripada takozvanim pridobitvenim slojem. Trgovci so, obrtniki, ki živijo in bogatijo od narodnonaprednih mas naših kmetov in od skromne mesečne plače našega mestnega konsumenta. V tem dejstvu pa tiči ključ pripomočkov, s katerimi bi se dalo paralizirati eventualno našemu narodu škodljivo delovanje tega društva. Treba je pa v to svrhu seveda narodne samozvesti. — Še tri besede o druginji, ki je postala, odkar je izšel pravilnik za njeno pobjanje, aktuelen pokret za gostilniške in častniške diskusije. Trditev, da je Ptuj najdražje mesto, kar jih Jugoslavija premore, kakor je pred kratkim neki list pisal, izgleda nekako akor hiperbola. Naša draginja hodi pač roko v roki s koleginjami po drugih slovenskih mestih in se ji pride s lokalnopolicijskimi ukrepi in sredstvi težko v okom. Kar pa se je v tem pogledu storilo dalo, to je tukajšnje okrajno glavarstvo v polni meri tudi storilo. To izpričujejo osobito 7 dkg težke zemlje, katerih seveda naši peki niso prostovoljno v to težo dvignili. Izpričujejo to tudi večne revizije, ki jih delajo policijski agenti po trgovinah. Resnično je, da so cene nekaterim predmetom padle prej v večjih centrih, kakor v manjših krajih, to pa radi tega, ker zadene večje centre po navadi tudi val draginje prej nego manjše kraje, zбог česar s tudi oseka tam prej pojavi. Sicer pa je občinski svet na svoji seji dne 28. t. m. izvolil 9 členski aprovizacijski odbor, ki naj bi v smislu pravilnika dajal direktive za pobijanje draginje. Upajmo, da bo ta odbor zelo agilen in da bo storil vse, kar se lokalno v tem pogledu storiti da. Na občinstvu pa je, da sodeluje.

Koroške vesti.

Prevalje. (Nabavljialna zadruga državnih uradnikov se je tudi pri nas ustanovila. Predsednik je g. okrajni glavar Koropec. Upamo, da bo čimprej začela delovati, ker padanje cen tukaj na meji prav malo občutimo, svojih plač pa si žalibog, kakor navadni delavci, ne moremo visokim cenam primerno regulirati.

Licencovanje bikov Mežiške doline se je vršilo v Prevaljah minuli teden. Tukaj se je prav jasno videla vsa mizerija naše živinoreje! Ako pojde tako dalje, tedaj bo naša pasma (bela) kmalu manjša, nego so »buše! Kakoršno je zanimanje za živinorejo in kmetijstvo sploh — taki so pa tudi rezultati! Ako bo kmet še nadalje tako slabo gospodaril, potem bo kmalu zagospodaril to, kar še sedaj poseduje! Naš kmet je konservativen čez vso mero, za napredek se ne briga! Ne gre na noben gospodarski shod, ne čita nobenega gospodarskega lista in ne pristopi k nobeni gospodarski organizaciji. Kmetijske po-

šole ne. Povdarjam, — Kar ste gofovo že tudi Vi sami vsi uvideli — da šolska izobrazba še ne rodi inteligence, pod čemur razumem predvsem duševno fineso in srčne dobrine.

Takšno globljo osebnost si morete vzgojiti le sami iz sebe, s samoizobrazbo, s poglobljanjem v samega sebe, s samokritiko, z mislijo. Sokol zahteva poleg krepkih, tudi mislečih ljudi. V vse to pa nas najboljše, najhitreje in najlažje upelje knjiga. Mi sami iz sebe ne moremo ustvarjati one popolnosti duha, katero so dosegli komaj tisočletja razvoja človeštva. Treba nam je torej, da stopamo v široko obzorja duševnih velikanov, ki nam spretno odpirajo pogled v svet. Malokdo pa je tako srečen, da bi lahko ves čas ali vsaj mnogo časa posvetil le svojemu študiju za popolnitev izobrazbe, ker mora vsak skrbeti pred vsem za svoj obstanek. In te skrbi nam večinoma že absorbirajo vse moči, tako da se na sklonu dneva že težko poglobimo v suhoparno znanstveno knjigo. Tega tudi ni treba storiti vsak dan. Umetniki so nam podali toliko krasnih del, ki nas, kakor ob zvokih godbe vodijo po širnem svetu in nam tako med slikanjem veselili in žalostnih strani življenja, čudovitih zagonetk, ki jih razreši le slutnja duše. — da nam že čitanje beletristične proze in poezije daje skoro zadostno izobrazbo, v pogledu v širni svet, v tajnosti živ-

družnice komaj živetarjijo! Je li potem čuda, ako toži ravnateljstvo kmetijske šole v Št. Juriju ob južni žel., da se kako drugače bi izgledalo. Toraj je ista mizerija tudi drugod! Današnja mladina nima smisla za naobrazbo, ne čita nič, ne zmeni se za knjižnice ali društva — nji je samo — zabava in pijača! Vprašajmo pa se odkrito ali ne nosimo vsi nekaj krivde na tem, da je mladina takšna? Ako bi bila pri nas strankarska strast malo bolj omejena in bi se sile porabile za probujanje in prosveto podeželskega ljudstva, kako drugače bi izgledalo.

Iz Mežiške doline. (Sadna letina). — Naša dolina je imela letos izborni sadno letino. Posebno blagoslovljeni so v tem oziru Št. Daniel, Tolsti vrh, Strazišče, Kotle. Seveda naši sadjarji ne goje ravno najboljše vrste, toda ravno samo moštno sadje pa tudi ni. Sadja je, da ga že dolgo let ni bilo toliko. Zato pa tudi se vrti vsak dan stiskaonica in kad iz žganjskih kotlov! Koliko božjega blagoslova, ko bi ga ljudje znali uporabljati ali pa hoteli! Tako pa se spremeni mnogokrat v prokletstvo! — 10—15 polovnjakov ima kmalu kak kmet sadjeva! Gotovo pa bi bili vsi sadni pridelki veliko boljši, ako bi naši sadjarji sadje ne samo »prešali« in »žgali«, ampak tudi »sušili! Svoječas je bila skoraj pri vsaki kmetijski hiši sušilnica (frača), sedaj pa so te koristne naprave zamenjali z žganjarskim kotljem! Posušeno sadje je hrana! Brez mošta in žganja se prav imenitno živi, ni pa mogoče živeti brez — hrane! — Zato bi morala biti večja briga gospodarjev, da si nakopičijo posušenega sadja, (hrane) nego pijače, ki letos vsled preobilnosti ne bo imela nobene cene. Tisti, ki producirajo toliko žganja — se bodo pošteno urežali, ker ne bo imelo cene! Tudi otrokom bi bolje prišlo posušeno sadje — nego žganje in mošt! Kdor ima trpežnega sadja in ga skrbno shrani, bo dosegel v vigradi še dokaj lepo ceno. Najslabše bo pa odrežal oni sadjar, ki spravi vse le v pijačo!

ORKESTRALNI KONCERT

Glasbene Matice se vrši v petek, dne 3. novembra ob 20. (8.) uri v Narodnem gledališču.

Mariborske vesti.

Maribor 31. oktobra 1922.

m Pred praznik mrtvih. V solnce, ki je posinilo po dolgih tednih dežja in megli, se smehljala jesensko cvetje. Bele in rumene krizanteme so prepletale med temnimi vejami smrečja. V cvetličnih trgovinah vise venci. Na cestah srečuješ ljudi, ki hite s šopki rož iz mesta. Tja ven, v polje, kjer se razpro-

šira drugo mesto; manjše, skromnejše, tišje — mesto mrtvih. Kolikokrat se pomni človek sredi burnega boja za obstoj, sredi vsakdanjega krika in hrupa, da leži za vsakim mestom drugo, misteriozno mesto, čigar vladarica je uganka življenja? Praznik mrtvih obnavlja leto za letom, ob čas, ko se oddaljuje solnce in, ko od vsega cvetja svetijo le krizanteme kot bele sveče ob mrtvaškem odru prirode — obnavlja spomin na pozabljene prebivalce tega soslednega, z našim mestom nerazdružljivega mesta. Klanjamo se njihovim sencam in si obujamo v mislih poteze njihovega zemeljskega lika... Na koga bomo mislili razen onih, ki so bili naši osebni znanci, ko obiščemo leto mesto mrtvih? Evo na starem pokopališču groba vladike Slomška in častnikarja Antona Tomšiča. Oba predstavljata kos naše domače preteklosti, našega nacionalnega boja, naših porazov in zmag. Na novem pokopališču je pokopan bojevnik izpod goriškega sonca, Klavžar. Od neslovanskih grobov je tam grob glasbenika Wagnerja. Ne pozabimo tudi neštetihi grobov izza vojne časa. V teh vojaških grobovih ne leže borci za našo stvar, leže pa žrtve občečloveške, svetovne tragedije: žrtve vojne. Kdor umre kot žrtev kolektivne stvari, zasluži naš tih spomin, zakaj posledica vseh žrtve, vsega trpljenja brez razlike je pot našega naroda v svetlejšo bodočnost. Čez grobove je šla naša pot in življenje je zmagalo!

m Kako podpiramo »Sveto vojsko«. Na notico pod gornjim naslovom se nam od merodajne strani pojasnjuje, da oblast nima nobenega vpliva na hišne posestnike, komu naj odstopijo lokale in komu ne. Kar pa se tiče koncesije trgovca Saria odnosno neke Iza Saria, je ta prosila za dovoljenje izvrševanja proste obrti, kakor jih je v Mariboru več sto; ker za dovoljenje ni bilo nobenih zakonitih zadržkov, se ji je isto na njeno prošnjo moralo izdati.

m Kostanjarska jeza na »Tabore«. Tukajšnji nemški dnevnik je objavil neko notico o mariborskih kostanjarijih. Nas to nič ne briga in ni nemo napisali niti vrstice o pečenih kostanjih in o baje predragih kostanjarijih. Toda gospodje kostanjariji so v sveti jezi nasuli na naš list nekaj svoje žerjavice, kermenda vsled hudega dima ne razločijo »Marburger Zeitung« od »Tabora«. Mi njihove slabo pečene notice in neokusne napade odločno odklanjamo in povemo njim in »Volksstimme« — ki bi morala imeti ljudi, kateri znajo boljše čitati nego gospodje od ponv — da je tako neosnovano udrihanje po našem listu vsaj neokusno, če ne tudi neumno. Pika.

m Obrtno obračevanje brez potrebne koncesije. Na našo včerajšnjo notico pod gornjim naslovom, tičeče se pekarije Witzlaczil smo sprejeli od merodajne strani pojasnilo, da štiti imenovano mednarodno pravo, glasom katerega že-

majhno dušo, ki ji je treba poleta, da pridete tja, kamor si je želel dvigniti ta veliki duh naše ženstvo. Ta ali ona je videla v mariborskem gledališču njegove »Hlapce« in gotovo se je z gnušom obračala od učiteljice, ki so ji na svetu najljubše pečene piške in s simpatijo ste spremljale nežno, mislečo Lojzko, ki je v najtežjem trenutku stala ob strani borilcu proti lažem, mladeniču, ki je hotel dvigniti narod iz njegove hlapčevske, nizke kulturne stopnje. V tem vidim največjo moč knjige, umetnika. Vedno nam kaže v ogledalu, kako smo majhni, neznatni, kako smešna je morda naša domišljavost in ponos na stan, na obleko, na premoženje, na lepoto, na vse, česar si nismo priporili z lastno močjo, z lastnim trudom in kako dolga je še pot, predno se bomo mogli le malo približati idealu, za katerim hrepeni notranjost slehernega, kolikaj dobrega človeka.

Čitanje nas bo tudi otreslo tistega zoprnega materializma, ki danes s toliko silo leze ljudem v meso in kri in priklicalo idealizmu, brez katerega ni posebno mlaštine ne moremo predstavljati. Na drugi strani Vas naj privede k čitanju egoizma, ker vedno boste nekončno pridobivali. Od dne do dne boste bogatejši, ker boste hodili po svetu z odprtimi očmi. Zopet Vas bom pokazal na Cankarja. Glejte, zunaj mira narava — in koliko jih je, ki ni-

Dr. Avg. Reisman:
Sokoli pred zimo.
(Nagovor v mariborski telovadnici dne 23. oktobra 1922).

Bratje in sestre!

Zunaj umira narava, mi Sokoli pa začnemo ravno v tem času z novim življenjem, stopamo z novimi načrti in sklepi v svoje duševne in ročne delavnice. Ravno v tem zimskem času, ko bo narava počivala, moramo mi Sokoli krepiti svoja telesa in zlasti poglobiti svoje notranje duševno življenje, da se bomo lahko na podlagi in v poletju zopet svobodneje udolali uživanju narave. In o tem bi Vam nocoj spregovoril par besed. Mnogo Sokolov izerpava svoje Sokolstvo žal le v telesnih vajah, — onih, ki samo nosijo sokolski znak, plačujejo članarino, ali se pokažejo samo v krogih, in onih, ki bi prišli v telovadnico samo zato, da uživajo kake druge udobnosti društva (n. pr. ples), spleh ne moremo šteti med prave Sokole. — Idejni snovatelji Sokolstva so hoteli s telovadbo le usposobiti telesa za nosilce velikih in globokih osebnosti, ki bi s svojo bogato, plemenitejšo dušo nadkriljevale svojo okolico in s tem dajale njene moralne sile. Tega duševnega bogastva, notranjih dobrin pa se ne more ustvariti sama telovadba, ne daje jih tudi sama šola, niti najvišje

obstojećih obrtnih pravic ni mogoče ukiniti ali odbiti. Ta pekarija obstoja že nad 30 let in torej izvajanje zakonitih predpisov ni mogoče.

m Zagreb—Ljubljana—Maribor. V Zagrebu prično dela aprovizacijski odbor in potiska cene navzdol. Te dni je znižal cene mesu, dalje pa tudi cene kave v kavarnah (bela 11 K, črna 9 K, mleko 3 K). V Ljubljani so zadnje dni padle cene velikemu številu najpotrebnejših živil. Evo nekaj ogledov: moka št. 0 stane (na drobno) 21—22 K, slaniha 100—106 K domača mast 120 K, amer. mast 106 K. Pričakuje se nadaljnji padec cen. Debeli prašiči se prodajajo po 58—64 K 1 kg žive teže, sladkor (kristalen) po 60 K, v kockah po 70 K. Primerjajte s temi vrednostmi cene v Mariboru (moka še vedno 24 K, domača mast 160 K, amer. mast 114 K, sladkor 74 in 62 K itd.), pa pridete do zaključka, da je Maribor z na živilih bogato okolico danes še vedno najdražje mesto, ter dalje, da se naši socijalistični obč. očetje nič ne brigajo za to, da bi to tako ne bilo. Maribor s svojo lepo gospodarsko lego bi bil lahko danes vzor dobre in po ceni aprovizirane občine, če bi socijalisti ne imeli boja proti druginji samo na jeziku.

m Novi lokali državne borze dela. Še nekaj dni in državna borza dela zna biti sama brez dela, ker bo brez lokala. To bi bil zopet nov škandal za Maribor, ki ima za toliko verižnikov, za toliko tujih spekulativnih prestora odveč, a nima niti dveh sob za tako socialno napravo. Čudno, da državni organi nimajo niti toliko zanimanja za Maribor, da bi saj to državno institucijo spravili pod lastno streho. Opozorjamo vlado opetovano, da se na glavni pošti nahajajo tri sobe, ki jih izrabljajo avstrijski poštni organi. Ako se je našlo za tuje ljudi prostora v državnem poslopiju, zakaj bi se ga ne našlo za svoje ljudi, za svoj urad? Ni nobene oblasti v Mariboru, ki bi vlado na ta škandal opozorila? Ako smo prav poučeni, bi se dalo to vprašanje tudi na ta način rešiti, da onemu, ki bi preskrbel temu uradu 2 do 3 pisarniške lokale, preskruradu stanovanje z 2 sobami v Stolni ulici. Več o tem se izve pri vodstvu državne borze dela. Vsekakor treba nekaj takoj ukreniti!

m Znani kvartet »Zika«, ki je žel na svojem potovanju v Nürnbergu, Augsburgu, Monakovem, Stuttgartu in v južni Nemčiji sploh splošno priznanje in uspehe. Nemška, francoska in angleška kritika jih slavi kot mojstre. Slične uspehe je žel kvartet na svoji turneji na Češkoslovaškem, kjer je bil povsod navdušeno sprejet. Na svoji turneji po Jugoslaviji priredi ta svetovno-znani kvartet v Mariboru dne 9. novembra v Götzovi dvorani koncert, na katerega opozarjamo vse prijatelje godbe in umetnosti. Pričakovati je, da naši domači umetniki ne bodo našli prazne dvorane, kakor se v Mariboru

majo oči in ne čuta za to prekrasno umiranje, ki ne vidijo teh tisočerih barv, ko se te dni dan na dan prelivajo na drevoja, koliko jih je, ki so kakor Cankarjeva Milena, ki ni razumela njegovega Milana, ko je njegova duša trepetala z lističem, ki jima je šumljal pod nogami v jesenskem gozdu. Pogledajte, koliko bogastva, koliko uživanja gre mimo takih zakrknjenih src, kako revni so takšni ljudje, če se znajdejo zvečer sami med nemimi štirimi stenami. In takšni prijatelji pečenih piškotki tudi niso dostopni čarobnim glasovom godbe, ne veselji jih dramatična umetnost, ne morejo poimeti tiste prave ljubezni do naše krasne zemlje, ne razumeti naše zgodovine, našega narodnega trpljenja, nikdar ne morejo biti resnični, odkriti in trajni narodni delavci, Sokoli, katerih najvišji cilj je delo za druge, neprestani boj za dviganje do brega, boj za spopolnitev telesnih in dušnih vrlin.

Zal, da mi je čas tako kratko odmerjen in ne morem vniti še globlje v ta veliki svet umetniškega življenja. Upam pa, da sem v tem ali onem vzbudi vsaj radovednost, da se prepriča, če imam prav ali ne in s tem je moja naloga že izvršena. Vem, da bo ostal vsak stalen obiskovalec naše »Ljudske knjižnice«, kakor hitro bo prečital le eno našo dobro knjigo in zato Vam kličem: Na svidenje v knjižnici in Zdravo!

navadno zgodi. Predprodaja vstopnic pri Höferju in Zlati Brišnikovi.

m Izredni občni zbor mariborske podružnice SPD se je vršil sinoči ob obilni udeležbi naših planincev. Dosedanji predsednik g. dr. Ljudevit Brenca je vsled premestitve v Ljubljano odložil svoje funkcije in je bil na njegovo mesto izvoljen g. deželnosodni svetnik Senjor.

m Ankete o akciji za nekatera naša kulturna društva, ki se je vršila sinoči v študijski knjižnici se je udeležilo samo 13 gospodov; pač dovolj značilno za kulturno življenje v našem mestu. Obravnavalo se je vprašanje zgodovinskega društva, študijske knjižnice, Muzejskega društva in Ljudske univerze ter so bili storjeni razni sklepi. O stvarih bomo še poročali ob drugi priložnosti.

m Predavanje v Ljudski univerzi. V petek dne 3. novembra ob pol 20. uri predava v mali kazinski dvorani g. prof. dr. Makso Kovačič o župančičevu »Dumi«. Literarno predavanje o enem najboljših naših pesniških proizvodov bo tedaj otvorilo letošnjo predavalno sezono. G. predavatelj je dobro znan obiskovalec Ljudske univerze in upamo, da bo dvorana napolnjena. Zlasti opozarjamo na to predavanje našo srednješolsko mladino.

m Podpirajmo narodne obrtnike! V Mariboru (Pristan št. 6, I. nadst.) je odprl novo krojaško delavnico eden najgasilnejših članov našega Sokola Rajko Zotter. Mladi obrtnik je vrl in delaven narodnjak, obenem pa dober krojač, ki je lansko leto dovršil tudi prikrjovalni tečaj, tako da bo zadovoljil slehernega klijenta. Ne podpirajmo nemških krojačev, ki vstopajo v nemške politične organizacije, kjer varirajo proti nam, dasi žive od slovenskega denarja!

m Tečaj za knjigovodstvo. Slovensko obrtno društvo v Mariboru namerava prirediti letos strokovno tečaj za posamezne panoge obrti, kakor krojače, čevljarje, mizarje itd. Tečaj pa je mogoče otvoriti le, če se prijavi po najmanj 15—20 udeležencev. Pozivljamo obrtništvo, da se v lastnem interesu udeleži teh tečajev v čim večjem številu ter se tako izpopolni v strokovni izobrazbi. Prijave sprejema do 15. novembra društvena pisarna Aleksandrova cesta 22.

m Oficirji in vojaški uradniki teritorija Mariborskega vojnega okrožja, kateri so do 31. oktobra 1918 leta bili aktivni a pozneje ne sprejeti v našo vojsko, ter še niso definitivno ukazom upokojeni, naj izvolijo do 12. novembra t. l. vposlati komandi Mariborskega Vojnega okraja sledeče podatke: čim, ime in predime, sedanje bivališče, dali so do 31. oktobra 1918 služili pri skupni vojski, ali pa pri avstrijskem ali pa ogrskem domobranstvu. Po tem terminu prispele dopise se ne more več sprejemati.

m Prijava naročenega blaga. Trgovski gremij še enkrat opozarja svoje člane, da prijavijo deviznemu odboru pri Narodni banki v Ljubljani takoj vsa po 2. septembru v inozemstvu storjena naročila. Istotako je prijaviti tudi ono blago in sicer vrsta blaga in približna vrednost, katero se vsled nujne potrebe misli še te dni naročiti, ker brez te prijave pozneje nihče ne dobi odobrenja. Zajedno se pa gg. trgovci opozarjajo, da ne naročajo blaga, katerega ne potrebujejo nujno in se obvarujejo škode, če bi se blago poenilo, ker ni misliti, da bode naša valuta padla, nasprotno je z gotovostjo pričakovati zopetno dviganje iste.

m Glasbena Matica. Orkestračni odsek naznanja vsem izvršujočim članom, da se vrši generalna vaja v četrtek, dne 2. novembra, ob 4. uri popoldne v tukajšnjem narodnem gledališču.

m Športna zabava. Samo par dni še nas loči od športne zabave društva »Rapid«. Simpatije, ki jih vživa to društvo v vseh krogih prijateljev nogometnega športa, so jamstvo, da bo zabava nepri-

siljena in prijetna. Posebno ugajala bo okusno dekorirana dvorana. Svirala bo godba »Drava« pod vodstvom g. kapelnika Skačaja. Pri vinskih šotorih bodo skrbeli »šrameljni« za veselo razpoloženje. Predprodaja vstopnic: trgovina Höfer, Šolska ulica. Članom je dovoljena clajšava le v predprodaji.

m Pozor pred ponarejenimi čeki! Mariborski policijski komisariat je sprejel iz Rakeka brzozjavno poročilo, da so tam zaprli nekega Domenico Modatti, trgovca iz Italije, ki je hotel pri podružnici »Bance commerciale Triestine« vnovčiti dva čeka, glaseča na 2000 in 50.000 lir. Čeki so bili izstavljeni in podpisani od nekega Domenico Zagustini, trgovca iz Italije. Bančnemu uradniku so se zdeli čeki sumljivi ter je poklical policijo. Pri zaslišanju je Modatti izjavil, da je kupil oba čeka od neznance v Ljubljani. — Kakor smo poročali, je dne 27. oktobra carinski organ pri pregledu potnikov med vožnjo Ljubljana-Rakek zaplenil nekemu italijanskemu trgovcu 341.000 dinarjev, katere je skušal iztihotapiti v Italijo. Tihotapca so izročili carinarici v Mariboru v svrhu kaznovanja toda med zaslišanjem je pobegnil in izginil. Policiji se je posrečilo pobeglega že drugega dne izslediti in aretirati. Izdajal se je za italijanskega trgovca Domenico Zagustini. Kakor je pozneje priznal, je on prodal v Rakeku aretiranemu italijanskemu trgovcu ponarejene čeke. Izkupiček, 341.000 dinarjev je hotel spraviti v Italijo, toda je bil zasačen. Po dolgotrajnem zaslišanju je še končno priznal, da je njegovo pravo ime Ivan Besednjak, rodom Slovenec iz Trsta, po poklicu mizar. Čeka je sam falzificiral ter jih potom nekega Trpina, znanega verižnika s čeki v Ljubljani prodal. Z njim je bil v zvezi tudi nek Pahor, ter še neka tretja oseba. Pahor in Trpin sta bila na podlagi obvestila mariborskega policijskega komisarijata aretirana v Ljubljani. Besednjaku je carinarnica naložila 30.000 dinarjev globe in 1 leto 7 mesecev in 8 dni zapore radi tihotapstva, za čeka pa bo odgovarjal s svojimi »sotrudniki« pred sodiščem. — Kakor je priznal, je prodal še več ponarejenih čekov, o katerih pa se še ne ve, kje se sedaj nahajajo. Zato pozor pred ponarejenimi čeki!

m Radi tajne prostitucije je bila dne 31. t. m. aretirana Marija Gabrošek, ki se klati že 8 dni po Mariboru brez posla in brez stanovanja. Oddana je bila v policijske zapore.

m Zopet roparski napad. Zidarski pomočnik Stoporko Matija je bil dne 28. oktobra ob 22. uri na poti iz Maribora proti Radvanju na Pohorski cesti za kadetnico v bližini vile Seherbaum od treh nepoznatih moških napaden in oropan za 1100 K. Napadaleci so čakali v temi na cesti in ko se jim je približal Stoporko, je eden izmed njih skočil k njemu, ga zgrabil za vrat in ga držal tako dolgo, dokler ni drugi pregledal žepa in mu odvzel denar; tretji je stal kakih 5 korakov ob strani na straži. Po izvršenem napadu so storilci zbežali v smeri proti Mariboru.

m Okraden je bil za malo svoto denarja dne 24. t. m. od neznane storilca Gaiser Jakob, pomožni delavec pri gradbi Mariborske mehanične delavnice na Ruški cesti.

m Pes, ki je v nedeljo na Laznici ugriznil neko deklico, po zatrdilu g. Dragotina Kobija ni njegova last, kakor smo večeraj poročali.

m Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Narodno gledališče.

Repertoire:

Torek, 31. oktobra: Baron Trenk. Izven abonementa in kuponi.

Sreda, 1. nov. Ilirci, izv. kuponi.

Četrtek, 2. novembra: Zaprt.

Petek, 3. novembra: Ob 20. uri koncert »Glasbene Matice« itd.

Objave.

§ Mestni kino. II. epoha detektivskega filma »Skrivnost dvojnega križca«. Iznenađenja v 6. činih se predvaja v torek, sredo in četrtek.

Nemo:

Tragedija ruske carske obitelji.

(Prevod iz ruskega rokopisa.)

(Dalje.)

Kerenski pa je kriv v toliko, da se je dal preveč voditi od direktiv, ki mu jih je dajal »Sovjet rabočih in soldatskih deputatov« (Svet delavskih in vojaških zastopnikov), zato pa je carska obitelj ostala v Rusiji in padla v bolj ševiške kremplje, ki so jo slejnjčje zadržali. Kar se tiče osebe načelnika straže, ki je v Tobolskem varovala carske ujetnike in možnosti bega iz Tobolska ne bo odveč, če na tem mestu objavimo odlomek iz knjige »Spomini na carsko obitelj«, ki je izšla svojčas v založbi Vseslovanske knjižarne M. J. Stefanoviča v Beogradu in ki jo je spisala T. T. Melnikova, hči carjevega telesnega zdravnika E. T. Botkina, ateri je spremljal carjevo obitelj tudi v zapore in ostal pri nji do zadnjega trenutka. Evo kaj piše avtorica pravkar omenjenih spominov o načelniku carjeve straže, polkovniku petrograjskega gardijskega polka E. S. Kobilinskem, katerega je določil za to mesto general Koramilov, takrat vrhovni vzhodni poveljnik petrograjskega vojnega okrožja, pozneje pa — kot znano — poveljnik posebne prostovoljne armade; ki se je borila izprva proti samemu Kerenske-

»Ljudje poštenega mišljenja so se čudili, kako je mogel polkovnik stare carske garde Kobilinski prevzeti našo službo »ječarja« carske obitelji. Nikdo pa ni pomislil, koliko je lahko koristil na tem mestu zanesljiv človek; nihče ni dovolj ocenil velikodušnega postopanja Kobilinskega z aretiranci. Polkovnik Kobilinski je storil za carsko obitelj vse, kar je bilo v njegovih močeh. Ni njegova krivda, če so monarhistični organizatorji zamudili ugodno priliko in se niso obrnili na edinega človeka, ki je bil v stanju organizirati osvobodjenje carske obitelji in ki je le čakal, da nastane kak pritisk od zunaj; sam pač ni mogel ničesar storiti, ker so vojaki — plačenci pazili na vsako njegovo kretnjo in vsako njegovo besedo.«

Sedaj pa se vrnimo nazaj k spominom angleškega kapetana Kazageta.

»Kako hitro je vlada prešla v roke boljševikov, se je položaj carskih jetnikov takoj znatno poslabšal. Nprestanost se je vršila kontrola, ob vsakem času, po dnevu in po noči, je kdo prišel v njihove prostore in klical vse jetnike po imenu, pa so mu morali zopredoma odgovorjati. Lahko si mislimo, kako se je počutil car v takih trenutkih. Pri hiši, kjer so bili nastanjeni, se je nahajal nevelik vrt, edino mesto, koder so se smeli sprehajati. Okoli vrta se je dvigal visok plot, ki je bil nalašč preurejen tako, da ni bilo videti iz vrta na ulico in obratno. V zimskem času so si otroci želeli napraviti v vrtni sarkališče in so nanosili veik kup snega, ki so ga vsak večer polivali z vodo, da bi bil naslednje jutro za smučanje. A njih trud je bil zaman, zakaj nekemu vojaku se je ta kup snega zdel sumljiv, češ, da hočejo videti na ulico in ga je vsako jutro razkopal, da ni bil za smučanje.

(Dalje prihodnjč.)

Socijalna politika.

g Stanje delovnega trga. Poročilo za čas od 8. do 21. oktobra 1922. Priobčeno Državna borza dela v Mariboru. Stolna ulica 4, telefon št. 215. Prosta mesta so bila prijavljena 198 moškim, 145 ženskam, skupaj 343, dela je iskalo 320 moških, 173 žensk, skupaj 493; zaposliti je bilo mogoče 103 moške, 94 žensk, skupaj 197; brezposelnih je ostalo 464 moških, 271 žensk, skupaj 735; brezposelno podpora je dobilo: nobeden. Prosimet od 1. jan. do 21. okt. 1922: izkazano 12.768 strank in sicer 6013 delodajalcev 6755 delojemalcev ter 3014 uspešnih nakazil dela. — Delo dobijo: vrtni delavci, kleparji, železostrojari, električarji, monterji, železolarji, kolarji, mizarji, krojači, čevljarji, krznarji, strojni strojniki, igralci na glasovir, strojni ključavničarji, bolniški strežniki, gledališki frizer, hlapi in dekle, služkinje, tovarniške delavke itd. — Dela

šejo: oskrbniki, rudarji, brusarji, ta-
petnik, knjigovez, slaščičarji, mesarji,
prekajevalci, peki, čevljarji, minarji,
šivilje, kemični laboranti, ključavni-
čarji, poduradniki, učiteljice, kočijaži,
šoferji, sluge, vratarji, pomožno delav-
stvo vseh vrst, trgovski sodruidniki, ku-
harice, služkinje, vajenci in vajenke
itd. Splošen pregled: Dviganje valute
in tendenca po padanju cen zaznamuje
na delovnem trgu prvo naraščanje
brezposelnosti. Industrija usnja prijav-
lja odpust delavcev in sklenjen delovni
čas. Odjemalci blaga se drže v indu-
striji in trgovstvu splošno rezervirano
in kupujejo le za sproti. Veliko brezpo-
selnih je v raznih prostih poklicih n.
pr. razni poduradniki, začetrniki, absol-
venti srednjih in nižjih enakov. šol. Po-
manjkanje raznih specialnih kvalifi-
ciranih delavcev se je zmanjšalo.

O stanju našega pa- pirnatega denarja.

Kadar si ogledamo žalostno stanje,
v katerem se nahaja naš drobnejši po-
pirnati denar, osobito pa večji del di-
narja, nas obdaja vsakokrat nekakšna
kakor da bi nas sram bilo pred njim.
Stisnjen, na različne načine pripognjen,
lomljen, utrgan in pretrgan, zalepljen,
prelepljen, preluknjen, oguljen, razče-
san, ubast, prevlečen s sivo, umazano
plastjo, pod katero se rumeni tisk ko-
maj še vidi in spozna, nudi se dinar
našemu očesu kot nekakšna ogabna, zo-
prneta, kar nam sega do želodca. Hra-
pava površina prepreči hitrejšo štetje
tega denarja, ki se dozdajno kakor pri-
lepljeno drži drug drugega in kar pro-
vzroča pri štetju izkušbo časa in nevo-
ljo. Ako se podamo dopoldne na trg, o-

pazujemo čestokrat, kako brezobzirno
ravnajo z denarjem razne prodajalke
dežele. Vse povprek stisnejo in stla-
čijo v različne novčaniče in celo v
klopih ali v žep ali v kak roba, kakor
da bi vse smetle bilo. Vidi se pa tudi
mnogo gospodinj in služkinj prihajati
na trg z majhno, tesno denarnico, v
kateri nosijo papirnat denar tesno na-
basan in stlačen. Drugi ljudje zopet po-
bašajo ta denar malomarno v tesne že-
pe telovnika in ni čuda potem, da ta
denar seveda ne more boljše izgledati
kakor vlažne krpe. In če vstopiš v to-
bakarno ali pekarno, zapaziš tudi tu-
kaj, v kakšnem neredu ležijo vse nov-
čanice v predalci. Kdor bi se pa hotel
iz rodoljubja pečati z zlaganjem vseh
teh v velikem številu raztresenih ali
nakupljenih novčanice, poslužiti bi se
moral pri tem delu pač gladilnika.

Seveda se mora priladi, da se vsled
pomanjkanja primerne kovane
denarja papirnat dinar največ v pro-
metu uporabi, ter da se ta zategadelj
tudi najprej obrabi in to v toliki meri,
pri njegovem potovanju v prometu,
pri njegovi izdaji in njegovem spreje-
mu postanejo težkoče večje, kar
se več ne ve, pri kateri stopnji obrabe
se ta denar ne sme več sprejeti, oziro-
ma že odkloniti.

Ako se n. pr. kak javen nasad kot
obče imetje priporoča varstvu občin-
stva, zakaj bi se enako priporočilo od-
reko denarju? Denar je kot gospodar-
sko blago obenem javno imetje, obče
blago; kajti denar je vseh, oziroma je
vsakogar, v čegar posesti se zakonitim
potom nahaja. Ako se boče toraj z de-
narjem še nadalje tako brezobzirno
ravnalo, se bo ta tudi pred časom obra-
bil, oz. polagoma izgubljal. Na ta na-

čin pa se zmanjšuje narodna premože-
nje, škodo trpi občinstvo, korist pa vie-
če država.

Dobro ali slabo stanje, v katerem se
nahaja denar, pa se smatra tudi kot
merilo kulture dotičnega naroda.

Kdor je n. pr. že kdaj bil v Italiji,
temu ni ušlo žalostno stanje, v katerem
se nahaja devetdeset odstotkov tamoš-
njega bakrenega drobiža po pet cente-
zimi. Skrivljen, zavrt, razbit, obtolčen,
poln grč, zarež in lukenj, priča ta de-
nar jasno o kulturi, pokončevalnosti in
opustoševalni strasti tega naroda. A
mi ne smemo nikdar slediti takemu
vzgladu in naj bi si vsak posameznik
že iz narodnega ponosa prizadeval, rav-
nati lepše z denarjem, tem najvažnej-
šim menjalnim in prometnim sred-
stvom, da nas ne bo treba sram biti
pred tujimi narodi, ki naš denar tudi
v roke dobivajo.

Ako si pri današnjih cenah ne more
vsakdo usnjate listnice nabaviti, naj bi
svoj denar vsaj v kakšen zavitek iz ti-
dega papirja polagal. Najboljše pa bi
bilo, ako bi tovarne za papirnat izdelke
izgotovile listnice iz trpežnega trdnega
temnobarvnega papirja po primerno
nizki ceni. Takšne listnice pa bi smele
biti le tako velike, da bi se v njih
manjši denar razgrnjen, desetak en-
krat, stotak pa križem pripognjen
shranil. Čeravno bi se denar v naglici
ne mogel v tako lepem redu položiti v
listnico, da se kos za kosom lepo krije,
vendar bi bil denar bolje obvarovan
pred nadaljnim neumestnim ravna-
njem, pred poškodbo in uničenjem.

Morda bi merodajne oblasti mogle s
primernim podukom n. pr. časniškim
potom opozarjati občinstvo na nedo-
pust slabega ravnanja z denarjem; uč-

telji bi naj mladino primerno poduč-
vali in slednjič bi naj naši časniki od
časa do časa tozadevne članke prinaša-
li. V društvih pa bi se člani lahko za-
vezali, da pazijo drug na drugega, ka-
ko vsak svoj denar shрани, nemarneže
pa potem obsodi na globo v korist kaka-
žne družbe. (Slov. Matica CM družbe
itd.)

Vlada bi morala izdati naredbo, da
se preveč obrabljen papirnat denar iz
prometa vzame, pa tudi naredbo, ki
natančneje določa, kaj, koliko in na ka-
terem mestu denarja ne sme nič manj-
kati da se ga ne smatra kot manjvred-
nega in za promet nesposobnega.

Ako pri našem popirnatem denarju
manjka en vogaleček ali en košček od
roba, ali pa je na mestu, kjer se ga pre-
lomi, vsled obrabe vendar enkrat na-
stala luknjica, potem se ga navadno ne
ne sprejme več. Zakaj? Jeli morda ma-
terijalna vrednost popirja na sebi tako
ogromna? Če se na Angleškem tamoš-
nji bankovec pretrga v dve enaki po-
lovici, ima vsaka polovica še svojo
vrednost za sebe in kroži v prometu še
nadalje. V Italiji — ki si je sicer naj-
ne jemljemo za vzgled — pa vrednost
bankovca ni zmanjšana, kadar mu
manjka en košček, da le ta košček ne
manjka iz serijske številke.

Do izdaje nove emisije našega po-
pirnatega denarja bo pa morda še pre-
cej časa poteklo. Obvarujemo torej koli-
kor mogoče dosedanj v prometu se na-
hajajoči popirnat denar kot naše skup-
no premoženje in sčistimo ga bolje, pred
nadaljno zlorabo, ker je to naša dolž-
nost, ki nam jo velewa že dostojnost na-
še države, in ker tvori stanje denarja,
kakor že rečeno merilo za kulturo na-
roda.

Josip Milkovič.

Bernhard Kellermann:

PREDOR.

Roman.

(Dalje.)

(79)

»Že spet delam, Mac. Boš videl. Je nekaj povsem
izvrstnega! In Hobby je z desnim očesom pomeži-
kal, prav kakor da oponaša nekdanjega Hobbyja.
Pokazal je Macu nekaj listov, počekanih z drže-
tavimi zamotanimi črtami. Vsi ti nariski naj bi bili po-
dobe njegovega novega psa. Pa so bili komaj da
boljši od otroških risb — in krog po stenah so viseli
Hobbyjevi veličanski osnutki za kolodvore, muzeje,
blagovnice, ki so vsi svedočili roko veleuma.

Da bi ga vzradostil, je Allan nariske pohvalil.
»Tako je, res so dobri,« je dejal Hobby ponosno
ter nališ s trepetavimi rokami dva kozarca black and
white-a. »Zopet se začnema, Mac. Le utrudim se hitro.
Kmalu ti pokažem ptiče. Ptiči! Kadar takole sedim,
vidim v svoji glavi pogostoma kaj nenavadne ptiče
— na milijone jih je in vsi se gibljejo. Pij, brate! Pij,
pij!«

Hobby se je vrgel v oguljen usnjat stol. Zaze-
halo se mu je.

»Kaj je bila Maud s teboj v Evropi?« je vprašal
iznenada.

Allan je strepetal in prebledel. Obšla ga je lahna
omotica.

»Maud?« je dejal zamolklo, in ime mu je v ušesih
zazvenelo čudno, kakor da se ne sme izgovoriti.

Hobby je mežikal ter naporoma premišljal. Po-
tem je vstal in rekel: »Ali bi še whiskeyja?«

Allan je z glavo odkimnil. »Zahvalim. Hobby! Po
dnevi ne pijem ničesar.« S tožnimi očmi je zrl skozi
lesensko drevje na morje. Majhen črn parnik je po-
časi plul proti jugu. Videl je povsem brezmislna, kako
se je parnik nenadoma ustavil med drevesno rogo-
vilo in se ni več pomaknil.

Hobby je zopet sedel in nekaj časa sta bila čisto
tiha. Veter je pihal po sobi in z drevja smukal listje.
Po pesčinih in po morju so se podile bežne sence
oblakov in so vzbujale občutek breznanja in svoj-
pot obnavljajoče se bridkosti.

Potlej je Hobby zopet izpregovoril.

»Tako je včasih v moji glavi,« je dejal. »vidiš?
Seveda vem vse, kar se je zgodilo. Toda kdaj pa kdaj
se mi misli zblodijo. Maud, uboga Maud! Sicer pa,
ali si slišal, da je doktor Herz zletel v zrak? Z vsem
svojim laboratorijem. V čisto je naredilo veliko rupo
ter vzbujalo njega in trinaest oseb.«

Doktor Herz je bil kemik, ki se je bavil s strel-
nimi tvarinami za predor. Allan je vest prejel že na
parniku.

»Preškoda,« je Hobby pripomnil. »ta nova reč,
ki jo je imel napravljeno, je bila gotovo dobra!« Na-
smehnil se je okrutno. »Preškoda!«

Allan je nato pomenek navrl na Hobbyjevega ov-
čarskega psa in Hobby je nekoliko časa sledil. Po-
tem pa je sled popustil.

»Kako ljubek dekleč je vendar bila Maud!« je
rekel iznenada. »Otrok! Pa se je le vsakdar ponašala,
kakor da je razumnjša nego vsi ljudje. Poslednja
leta ni bila prav nič zadovoljna s teboj.«

Allan je, v misli zatopljen, božal Hobbyjevega psa.

»Vem, Hobby,« je dejal.

»Tako je časi tožila, da jo puščaš tako samo na
samem. No, pa sem ji dejal: glej, Maud, ne gre dru-
gač. — Nekoč sva se tudi poljubila. Pomnim, kakor
da se je zgodilo danes. Najprej sva igrala tennis in
potlej je Maud povpraševala po vsem mogočem. Bog,

kako razločno slišim zdaj njen glas!« Frank mi je
rekal. . . .

Allan je zastrmel v Hobbyja. Vprašal pa ni nič.
Hobby je gledal v daljino in njegov pogled je strašno
blestel.

Črez čas se je Allan dvignil, da odide. Hobby ga
je spremljal do vrtnih vrat.

»No, Hobby,« je dejal Allan, ali ne maraš z menoj?«

»Kam?«

»V predor.«

Hobby je prebledel in lica so mu začrnela.

»Ne — ne . . .« je odvrnil s plahim, izbeganim
pogledom. In Allan, ki mu je bilo žal, da je vprašal, je
videl, da Hobby trepeti po vsem telesu.

»Z Bogom, Hobby, jutri pridem zopet!«

Hobby je stal med vrtnimi vrati, z nekoliko sklon-
jeno glavo, bled, z bolnimi očmi, in veter se je polgra-
val z njegovimi belimi lasmi. Rumeni, veli hrastovi
listi so se vrtinčili okoli njegovih nog. Ko je pes besno
lajal za Allanom, se je Hobby smejal — z boleštim,
otročjim smehom, ki je Allanu v ušesih zvenel še na
večer.

Že v naslednjih dneh je Allan iznova pričel dogo-
varjati se z delavsko unijo. Zdelo se mu je, da so zdaj
nekam volinejši za sporazum. Zapore nad predorom
unija v resnici ni mogla dlje vzdrževati. Ko je nastala
zima, so prihajali »farmhands« z zapada v tisočglavih
trumah ter iskali zaslužka. Unija je prejšnjo zimo za
brezposelne potrošila velikanske vsote in ta zima bi
jo stala še dosti več. Odkar je delo v predoru pre-
nehalo, je tudi opravilo po rudnikih, železarnah in
tvornicah za stroje nečuvno opešalo in so na cesto
pognali neštete ljudi. Zaradi velike ponudbe delovnih
sil so se mezde znižale, tako da so se celo zaposlenci
le bomo preživljali.

Unija je sklicevala meetinge in sestanke, in Allan
je govoril v Newvorku, Cincinnatiu, Chicagu, Pitts-
burgu in Buffalu. Bil je vztrajen in neutrujen. Glas
mu je brnel po prsih duplini ko nekdaš in kadar je go-
voril, mu je pest mogočno švistala po zraku. Zdalj, ko
se je njegova prožna narav zopet vzravnila, se je
zdelo, da puhti iz njega tudi ona nekdanja njegova
moč. Po novinah je njegovo ime odmevalo.

Njegova reč je kazala ugodno. Allan je upal, da
bo mogoče delo zopet pričeti v novembru, najkasneje v
decembru.

V tem pa se je — za Allana povsem nepričako-
vano — nad sindikatom napravljalo k drugemu neurju.
K neurju, ki naj bi imelo za posledico vse huiše razde-
lanje neggo oktobrska katastrofa.

Po velikanski stavbi sindikatskega denarstva je
zločesto poklialo . . .

5.

S. Woolf se je vozil v svojem 50 HP-caru po
Broadwayu z isto dostojanstvenostjo kakor prej. Pri-
hajal je v klub na poker točno ob enajstih kakor sicer
in pil svojo zdelico kave. Vedel je prav dobro, da sumijo
ljudje najhuje, če se premeni način življenja, in zato
je igral svojo vlogo po zunanje nadalje v vseh po-
drobnostih.

Pa ni bil več nekdanji. S. Woolf je imel svoje
skrbil, katere je moral nositi čisto sam. To ni bilo
lahko! Nič več ga ni zadovoljevalo, ako je za oddih
večerjal z eno izmed svojih nečakinj in božic. Njegovi
prerazdraženi živci so za mamilo potrebovali orgij,
razbrzdanih, ciganske godbe in plesanje. Po noči, ko
je ležal na postelji in od preutrujenosti zdrgetaval, so
mu možgani goreli plamenoma. Da bi mogel zaspiti,
se je naposled večer za večerom opijal z močnim
vinom.

S. Woolf je bil dober gospodar. Ogromni njegovi
dohodki so popolnoma zadostovali za kritje njegovih

posebnih potreb. Morilo ga ni to. Ali pred dvema
letoma ga je zaneslo v povsem drugačno divjo vr-
tanjno, in ta ga je vkljub silnim plavalnim gibom, s ka-
terimi je izkušal kreniti na gladino, gnala mesec za
mesecem bliže usrednjega vrtinca.

S. Woolfova kosmata bivolska lobanja je bila za-
snovana napoleonski zamiselek. S tem zamiselkom se
je pokraval, okoli tega zamiselka je lazil ves zaljub-
ljen. Negoval ga je in redil. Sebi v zabavo, v svojih
prostitih urah. In zamiselek je vzrasel kakor džin iz ste-
klenice, katero je našel arabski ribič, prikazek iz dima.
S. Woolf mu je lahko ukazal, naj zopet zleze v ste-
klenico nazaj, in ga je lahko nosil s seboj v telovniš-
kem žepu. Toda nekega dne je džin velel: »Stop!«
Džin se je razrasel normalno velik; stal je pred njim
vtomljen kakor nebotačnik, bliskal z očmi in grmel
ter ni več hotel nazaj v steklenico.

S. Woolfu se je bilo odločiti!

S. Woolfu je bilo za denar. Bedni časi, ko je bil
zani denar sam važna reč, so davno minili. Mogel ga
je zajemati iz cestnega blata, iz zraka, v njegovih
možganih ga je na milijone ležalo zloženega in ga
je bilo treba le izpravit. Zavezal se je, da dobi brez
imena, brez beliča v žepu, v enem letu premoženje.
»Denar ni nič! Zgoli priprimoček, da se doseže smo-
ter.« S. Woolf je bil zvezda sopremičnica, krožeča okoli
Allana. Hotel je postati središčnica, okoli katere se
sukajo druge! Smoter je bil vzvišen, dostojen, in S.
Woolf se je odločil.

(Dalje prihodnjik.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Mala oznanila.

Kdor mi preskrbi sobo brez
pohištva, temu plačam 1500
kron in še več. Ponudbe pod
»Svoje pohištvo« na upravo
lista. 2130 3-1

Malo posestvo ob koroški že-
lezni bliž Maribora na pre-
daj. — Natančneje se izve v
Betnavski cesti 6. 2136

Proda se 4 mes. star lep doma-
čan srnjak. Vpraša se Meljska
cesta 41, prtiljeje. 2133

Na prodaj: Salonska garnitura,
obstoječa iz 8 komadov, oma-
re, kledenca, zastori, stolice,
perje, žimnica, pedzglavniki,
spalna garnitura, kompl. po-
stelje, otroška postelja z dve-
ma madracima. Vpraša se:
Rotoški trg 8, I. nadstropje,
leve. 2128 2-1

Ločena gospa, gospodinjsko
izobražena, želi službe pri
beljšem gospodu v Mariboru.
Naslov pri hišniku Radagova
ulica 13. Dotični gospod, ki
se je na ta inerat že oglašil,
se presli, da se zopet oglašil.
2134

Lep avtokežuh, rimske suk-
nje, kostumi, čevlji, klobuki,
vezonina, namizne garniture,
pedebe, vaze, kovčegi, citra,
otročje igrače in drugo se
proda. Cankarjeva ulica (Rei-
serstrasse) št. 2, II. nadstr.,
levo, duri 8. 2115 2-2

Higijenična brivnica se vsem
priporoča. Prvovrstna postrež-
ba. Vjekešlav Gjurin, Jurčičeva
ulica 9. 1850

Malo rabljen planino, v prav
dobrem stanju, črne politure,
znamka Repas, je po nizki
ceni na prodaj. Poleg tega
170 ftnih zaklopnih stolon za
kino ali gledališče, temno-
rdeče likanhi. Kino »Meteor«
Novo mesto. 2-2

Suhe gobe, lipove cvetice,
brinjevo olje in poljske
pridelke plača najbolje trdka
Sire-Rant, Kranj, telef.
int. št. 9, in nudi po najnižjih
cenah na debelo sladkor,
riž, olje, kavo itd. Prosim
za ponudbe gob s vzorci. 1403

Podpirajte Jugoslovensko Matico!

V sredo, dne 1. novembra 1922 v gostilni „PRI ZVEZDI“, Koroška cesta št. 48 2130

pojedina pečenih in jetrnih klobas.

Točenje pristarega novega vinskega mošta lastnega pridelka kakor druga dobra stara vina. Za obilen obisk se priporoča Josip Dergas, gostilničar.

Zimske suknje

raglane in obleke za gospode in dečke izdeluje po najnovejši modi in najnižji ceni Rajko Zotter, krojač, Maribor, Pristan št. 6-I. 2125

Priloga se galanterijska trgovina Drago Ro-sina, Maribor, Vetrinjska ulica 26. Zaloga: Vatelina in kreme za čevlje, pavole za pletenje, svilu in sukanca za krojače in šivilje, špaga, vrvi in gurt, čevlarskih potrebščin, toaletnega mila in parfumerije ter raznovrstne drobnarija. Baterije za žepne svetilke na drobno in na debelo. — 2132

NA DEBELO

NA DEBELO

KARBID

in karbidne gorilce

po originalni tovarniški ceni priporoča tovarniška zaloga H. ANDRASCHITZ, Maribor. 2—2 2107

Radi odpotovanja na prodaj

GLASOVIR IN ENA PREPROGA

Poizve se pri S. L. Zrinjskega trg 3 prtiličje od 6.—7. 2—2 ure zvečer. 2090

Mala oznanila

Učenec z dobrimi spričevali in pošten, se takoj sprejme v trgovini mešanega blaga H. Verstovšek, Maribor, Frankopanova 31. 2080 2—2

Francoski pouk. — Berla Schmid-Doubravsky, em. sodni tolmač in državno izprašana učiteljica jezikov, prevzema pripravljane k zrelostnim izpitom in državnim skušnjam ter trgovsko korespondenco. Vprašati: Sodna ulica št. 26. I. nadstropje. 2133

Šivilja sprejme v delo obleke, površnike. Cene nizke. Pavla Schlegl, Koroška cesta št. 50. 2135

Odda se prazna soba gospodu, ki razpolaga s glasovirjem. Maistrova 16-II. 2137

Maturanti, plesalci, pozor! Nov frak za srednjo postavo za samo K 5000 na prodaj. Mihelič, Gosposka 32. 2139

Kapita se dva rjava ali črna, ne nad 6 let stara konja za težko vožnjo in tek Ponudbe z navedbo cene na poštni predal št. 2 Maribor. 2127

Štedilnik, ki se da prenesti, se kupi. Ponudbe: Aleksandrova cesta 83, trgovina. 2087 2—2

POZORI

Zimske in športne obleke, raglane, površnike, damske kostume in plašče izdeluje najceneje in po najmodernejšem kroju Dominik Fabjanič Jurčičeva ulica 5/I. 2050

JADRANSKA BANKA D.D. BEOGRAD

javlja, da bo pričel z dnem 1. novembrom 1922 obrestovala pri vseh svojih poslovalnicah v Jugoslaviji stare in nove

vloge na knjižice s

čistimi 5% obresti

Vloge na tekočem računu

se bodo obrestovale po dogovoru najugodnejše, posebno pa vezane vloge proti eno-, tri- ali šestmesečni odpovedi.

Zmožnega

stavbenega risarja

sprejme takoj Jugoslovansko inženirsko podjetje v Mariboru, Vetrinjska ulica št. 30. 2074 3—3

eno, slamo, drva, premo, žito, krompir, sadje in druge dožetne pridelke kupuje in prodaja ANDREJ OSET, Maribor, Aleksandrova cesta št. 57. Telefon št. 88. 1328

Polni žalosti poročamo, da je nenadoma preminul dne 31. oktobra po noči naš ljubljani soprog, oče, sin in brat gospod

Loize Lušin

višji geometer v Ljutomeru

Pogreb se vrši v sredo na Vseh svetnikov dan popoldan v Ljutomeru.

2140

Žalujoči ostali.

Posojilnica v Mariboru Narodni dom

2094 3—2

razpisuje za šolsko leto 1922/23 sledeče ustanove:

1. dr. Franja Rapoca za visokošolce, devet mest po K 600.—.
 2. lastne in sicer za Vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru in za Državno obrtno šolo v Ljubljani po eno mesto po K 2000.—
- Pravico do ustanov pod 1. imajo visokošolci slovenske narodnosti iz mariborskega in šoštanjkega okraja, pri drugih pa se bo oziralo na prošilce iz mariborskega okraja. Prošnje z domovnico, zadnjim šolskim spričevalom in ubožnim listom se naj vložijo do 10. novembra 1922 pri Posojilnici v Mariboru. Ravnateljstvo.

Slavenska banka d. d.

podružnica Maribor

obrestuje od 1. novembra 1922 naprej vloge na knjižice brez odpovedi po

5% čistih

Vloge v tekočem računu, kakor tudi vloge na knjižice proti odpovedi po dogovoru najugodnejše.

Delniška glavica in rezerve K 200,000.000.—

POSOJILNICA V MARIBORU NARODNI DOM

Obrestuje od 1. novembra t. l. dalje vloge na knjižice in v tekočem računu po 5%

In se more z vloženo svoto dnevno razpolagati. Za vloge proti odpovedi na tri mesece pa plačuje Posojilnica 6% obresti. 2095 3—3 Ravnateljstvo